

LANDEN VAN EUROPA

Bosnië-Herzegovina

1 Vlag

2 Ligging op Europese kaart

Bosnië-Herzegovina, bestaande uit de landstreken Bosnië en Herzegovina, is een republiek in het zuidoosten van Europa, die ontstaan is bij het uiteenvallen van het voormalige Joegoslavië (sinds 5 april 1992). De hoofdstad is Sarajevo. Het land grenst aan Kroatië, Servië en Montenegro; bij Neum heeft het circa 21 kilometer kustlijn met de Adriatische Zee.

3 Oppervlakte

De oppervlakte van Bosnie-Herzegovina is 51.197 vierkante kilometer. Dat is ongeveer 10.000 vierkante kilometer groter dan Nederland.

4 Bevolking

Het aantal inwoners van Bosnië-Herzegovina is ruim 4,6 miljoen. Er wonen gemiddeld 90 mensen per vierkante kilometer.

De staatsburgers van Bosnië-Herzegovina worden Bosniërs genoemd. De grootste etnische groepen in het land zijn de Bosniakken, de Serviërs en de Kroaten. Daarnaast zijn er kleine groepen Roma, Albanen, Montenegrijnen, Oekraïners, Duitsers en Joden.

5 Hoofdstad en enkele belangrijke steden

De hoofdstad is Sarajevo.

Andere grotere steden zijn Banja Luka, Bihać, Mostar, Tuzla en Zenica.

6 Geschiedenis: globale perioden, belangrijkste personen

Vanaf 1945 tot 1992 was Bosnië-Herzegovina één van de zes republieken, die samen de Socialistische Federatieve Republiek Joegoslavië vormden. Tot 1980 stond Joegoslavië onder leiding van Tito. In die periode werd de nadruk gelegd op eenheid en broederschap tussen de verschillende religieuze en etnische groepen waaruit Joegoslavië bestond. Na zijn dood in 1980 kwam het leiderschap van Joegoslavië in handen van een collectief staatspresidium. In de praktijk echter werkte dit systeem niet en mede door een diepe economische crisis gedurende de jaren '80 en de val van de Berlijnse muur, waardoor Joegoslavië in politieke zin zijn bijzondere positie tussen Oost en West verloor, kwam er met de eenzijdige afscheiding van Slovenië en Kroatië in 1991 een eind aan de Federatieve Republiek Joegoslavië. Deze stap werd door de Servische regering in Belgrado echter niet geaccepteerd en leidde er tot het begin van de oorlog tussen Kroatië en Servië.

De regering van Bosnië-Herzegovina riep in april 1992 de onafhankelijkheid uit, waarna de Bosnische oorlog uitbrak die naar schatting aan 100 tot 150 duizend mensen het leven heeft gekost en de infrastructuur in grote delen van het land werd verwoest. Oorzaak van de oorlog was, dat de meerderheid van de Bosnische bevolking voor de onafhankelijkheid koos, maar het merendeel van de Bosnische Serviërs daartegen was. Het leger van de Bosnische Serviërs, onder leiding van generaal Ratko Mladić, omsingelde in het voorjaar van 1992 de Bosnische hoofdstad Sarajevo. De politieke leider van de Bosnische Serviërs, Radovan Karadžić, kwam in mei 1992 met het plan om Bosnische volkeren fysiek te scheiden. Al in 1992 werden tientallen Bosnische steden en dorpen aangevallen en vervolgens geplunderd en de niet-Servische bevolking uitgemoord, opgesloten in gevangenkampen of verdreven.

Een van de massamoorden vond plaats in Srebrenica, waar in 1995 ruim acht duizend mensen zijn vermoord. Na internationaal ingrijpen in 1995 eindigde de Bosnische oorlog met het verdrag van Dayton. Sindsdien is het land verdeeld in twee eenheden: De Moslim-Kroatische Federatie en de Servische Republiek. In deze laatste is Banja Luka de belangrijkste stad, grondwettelijk is Sarajevo de hoofdstad. Naast de deze twee deelrepublieken is er het Federaal District Brcko.

7 Staatsvorm

Bosnië-Herzegovina is een federale republiek.

De federatie Bosnië-Herzegovina heeft een alternerend presidentschap. De wetgevende macht bestaat uit twee kamers: het Huis van Afgevaardigden (140 zetels) en de Volkskamer (30 Moslims, 30 Kroaten en 30 anderen). De centrale regering van Bosnië en Herzegovina bestaat uit een driehoofdig Presidium (een Moslim en een Kroaat uit de Federatie en een Serviër uit RS. De Parlementaire Assemblee bestaat uit twee kamers : de Volkskamer (15 zetels) en het Huis van Afgevaardigden (42 zetels).

Het volkslied is Intermeco.

De nationale feestdag is 25 november (dag van de republiek).

Geen lid van de EU.

8 Regio's en departementen

Bosnië-Herzegovina zijn administratief ingedeeld in twee eenheden, namelijk de Moslim-Kroatische Federatie (51%) en de Servische Republiek (49%). Daarnaast is er nog een federaal district, genaamd Brčko, dat tot beide eenheden behoort. De Moslim-Kroatische Federatie en de Servische Republiek zijn weer onderverdeeld in respectievelijk 10 kantons en 7 regio's. De kantons en regio's zijn op hun beurt weer onderverdeeld in gemeenten.

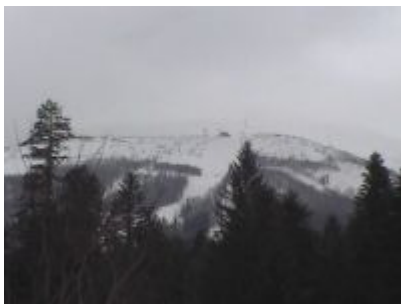
9 Infrastructuur

Uitgezonderd enkele vierbaanswegen rond grotere steden zijn de wegen over het algemeen tweebaanswegen. Door de oorlog zijn veel wegen in slechte staat. Bussen verbinden de meeste grote plaatsen met elkaar. Het spoorwegennet is qua omvang niet erg groot (lengte ongeveer 1000 km). Omdat in de oorlog veel infrastructuur is beschadigd, is het treinverkeer nog altijd niet op het niveau als voor de oorlog.

Bij Sarajevo ligt een internationale luchthaven. Kleinere vliegvelden zijn te vinden in Mostar, Tuzla en Banja Luka.

Bosnië-Herzegovina heeft geen zeehavens.

10 Klimaat

Het grootste deel van het land heeft een streng landklimaat: hete zomers en strenge winters met veel kou en sneeuwval. Een uitzondering op deze kou vormt het zuidelijkste gebied rondom Mostar en de kustplaats Neum. Mildere lucht vanuit de Adriatische Zee wordt tegengehouden door de bergketens van de Dinarische Alpen langs de Kroatische kust.

11 Rivieren en meren

De belangrijkste rivieren zijn: Sava (945 km), Bosna (245 km), Drina (364 km) en Neretva (218 km).

Verder onderbreekt Bosnië-Herzegovina in het zuiden bij de stad Neum de kustlijn van het buurland Kroatië, waardoor het een 20 km lange kust aan de Adriatische zee heeft.

12 Gebergten

Het noorden is overwegend vlak, het middenwesten heuvelachtig. In het zuiden en oosten liggen de hoogste toppen, het hoogste punt is de Maglić (2386m) op de grens met Montenegro.

13 Nationale en regionale parken

Bosnië-Herzegovina is rijk aan veel natuurschoon. Er zijn 2 nationale parken: National Park Sutjeska en National Park Kozara.

14 Industrie en economie

De economie van Bosnië-Herzegovina heeft het zwaar te verduren gehad tijdens de oorlog. Met name de industrie, waar het land (en het vroegere Joegoslavië) van afhankelijk was en is, is flink beschadigd geweest. Het land telt vele industrieën, waarvan vele te maken hebben met het delven van de ruim aanwezige delfstoffen (kolen, zink). Ook is er veel petrochemische industrie in het land.

15 Wijnbouw

In Bosnië-Herzegovina wordt al sinds de Romeinse tijd veel wijn geproduceerd. Dat er nauwelijks geëxporteerd wordt heeft meer te maken met het gebrek aan marketing, dan met de smaak. De bekendste witte wijn is de Zilevka, enkele rode wijnen zijn Blatina, Vencacko en Zupsko. Rode wijn wordt in Bosnië op koelkasttemperatuur geserveerd.

16 Landbouw

In Bosnië-Herzegovina is sprake van intensieve akkerbouw en veeteelt.

17 Bosbouw

Het land heeft veel bossen en ongerepte natuur.

18 Godsdienst

Ongeveer 40% van de bevolking is moslim, 30% orthodox, 15% katholiek, overig 15%.

19 Onderwijs

Voor de oorlog was het onderwijssysteem in Bosnië-Herzegovina gezien goed ontwikkeld. Alle kinderen gingen naar de basisschool en het grootste gedeelte volgde ook daarna nog onderwijs. In de jaren zeventig werd er in het onderwijs meer de nadruk gelegd op integratie. Onderwijs werd gezien als één van de belangrijkste middelen om desintegratie van het land te voorkomen. Basisonderwijs werd verplicht en gratis onder Tito en scholen waren toegankelijk voor alle kinderen, onafhankelijk van hun etnische afkomst of religie. Door de scholen werd 'de' Joegoslavische cultuur, het socialistische Joegoslavisme, bevorderd en een gevoel van solidariteit, broederschap en eenheid uitgedragen. Na de dood van Tito brak er een tijdperk van stagnatie aan in de ontwikkeling van het onderwijs, veroorzaakt door economische problemen en politieke instabiliteit.

Tijdens de oorlog werden de verschillen in de curricula van de Kroatische, Servische en Bosnische scholen steeds groter en veranderde ook vaak de taal waarin de lessen werden gegeven. Sommige scholen bleven gedurende de oorlog open, ook in steden als Sarajevo, waar scholen net als in andere delen van Bosnië het doel waren van beschietingen. Veel scholen zijn echter minstens een jaar dicht geweest tijdens de oorlog, omdat het te gevaarlijk was door te gaan met de lessen, of omdat het schoolgebouw verwoest was of in gebruik voor de opvang van bijvoorbeeld militairen of vluchtelingen. De impact van de oorlog was enorm op de leerlingen. De oorlog en de etnische problemen hebben grote gevolgen gehad voor het onderwijs. De kwaliteit van het onderwijs is afgenomen doordat veel onderwijzers het land hebben verlaten en door de ernstige beschadigingen aan schoolgebouwen en onderwijsmateriaal. De leermethodes zijn veelal achterhaald en de lage en onregelmatige lonen werken demotiverend voor de leraren.

Kinderen in Bosnië gaan naar school vanaf het moment waarop ze zeven jaar zijn. Een schooldag op de lagere school is maar kort, gemiddeld ongeveer drie à vier uur. Er zijn acht verplichte klassen basisschool. In principe krijgen klassen de eerste vier jaar hiervan les van dezelfde docent voor alle vakken, behalve misschien voor muziek- of kunstonderwijs. De laatste vier jaar krijgen leerlingen les van verschillende docenten. Op de basisschool wordt les gegeven in: taal, kunst, geschiedenis, aardrijkskunde, wiskunde, muziek, gym en soms religie. De laatste vier jaar komt daar een tweede taal bij, meestal Engels en krijgen leerlingen ook les in biologie en natuurkunde en scheikunde.

20 Cultuur

In Bosnië-Herzegovina zijn door de oorlog veel historische gebouwen vernield. Toch zijn enkele bouwwerken bewaard gebleven. Typisch voor het land en al honderden jaren oud zijn de zgn. Stecci. Dit zijn gegraveerde stenen, die werden gemaakt door de Bogumilen (een religie die tegenwoordig niet meer bestaat). Deze stenen vindt men op afgelegen plaatsen in de vrije natuur en enkele staan in de tuin van het museum van Sarajevo. Nabij het dorpje Blagai, aan de bron van de rivier Buna, staat een oud Turks klooster naast een 250m hoge, loodrecht opstaande rots. Dit klooster is een van de meest bekende bouwwerken van het land. Het bekendste symbool van Bosnië-Herzegovina is de brug van Mostar. Deze brug is in de 14e eeuw door de Turken gebouwd en werd in 1193 tijdens de oorlog vernietigd. In 2004 is de brug met de originele stenen opnieuw opgebouwd. De muziektraditie in Bosnië is heel divers. Verschillende bevolkingsgroepen hebben allemaal hun eigen voorkeur. Onder de traditioneel hierbij gebruikte instrumenten die de zang begeleiden ontbreken doorgaans de viool en de accordeon niet; het laatste is de 20e eeuwse vervanger van de onder Ottomaanse overheersing gebruikelijker saz.

21 Eten en drinken

De Bosnische keuken heeft door de vele overheersers een variatie in de keuken gekregen. Er zijn vele lokale en regionale gerechten.

Typische gerechten zijn:

- Rakija (sterke drank)
- Čevapčići (grill/gerecht)
- Pljeskavica (soort hamburger)
- Ajvar (saus van rode peper en aubergines)
- Kajmak (iets tussen kaas en room in)
- Jagnjetina (lam aan het spit)
- Pita (broodjes van bladerdeeg)
- Baklava (deeggebak met veel honing en noten)
- Bosanski Lonac (stoofpotje van groenten, vlees en aardappelen)
- Sarma (zure koolbladeren gevuld met rijst, knoflook, gehakt)

22 Taal

Bosnië-Herzegovina heeft drie officiële talen: Bosnisch, Servisch en Kroatisch.

23 Geldeenheid

De lokale munteenheid is convertibele Marka (Konvertibilna Marka, met ISO-code BAM, lokaal afgekort tot KM). In overwegend Kroatische gebieden wordt de Kroatische Kuna ook geaccepteerd. De euro wordt wijdverbreid geaccepteerd. De koers van de KM is ongeveer 51 eurocent, terwijl een euro ongeveer 1,96 KM is.

24 Media

In Bosnië-Herzegovina zijn vele landelijke en regionale radiostations, TV-zenders en kranten. De meeste van deze hebben ook een Internet-site. De grootste kranten zijn Oslobođenje (bevrijding) en Dnevni

Avaz, Nezavisne en Glas Srpske. Met name in Sarajevo zijn ook buitenlandse kranten te koop. Er zijn ook regionale kranten in het land.

Bosnië-Herzegovina kent sinds mei 2002 landelijke radio en TV (de BHRT). Maar verder zijn de radio en televisie verdeeld over de eenheden. Srpska heeft een eigen 'landelijke' zender, RTRS (Radio Televizija Republike Srpske), de Federatie FBiH. De meeste grotere plaatsen hebben lokale radio- en TV-stations. Afhankelijk van waar men zich bevindt kan met ook de Servische, Montenegrijnse, Kroatische of zelfs de Sloveense TV ontvangen. Veel Bosniërs hebben een schotelantenne, zodat ook naar andere, buitenlandse zenders gekeken kan worden.

25 Belangrijkste monumenten en topics

- Sarajevo met zijn Bas Carsija, cultuur en vele moskeeën.
- Sarajevo, Vrelo Bosna; een natuurpark. 'Het vondelpark van Sarajevo'.
- Oude deel van Mostar met de brug Stari Most boven de rivier de Neretva
- Pocitelj wordt ook wel het Turks dorp genoemd. Oud Turks dorpje met een enorm kasteel.
- Blagaj; bron van de rivier de Una.
- Travnik, stad van de vizieren uit het Ottomaanse tijdperk.
- Bedevaartsoord Međugorje, dat veel pelgrims trekt uit binnen-, maar vooral buitenland.